

Un minut de adevăr

Ca orice alt domeniu al vieții, viața artistică își are convențiile sale. În scara premierei, nimeni n-ar avea prostul-gust să spună un cuvânt rău autorului piesei sau creatorilor spectacolului; paradoxal, în febra specială a unei scrii, în freacăntul aplauzelor, chiar complimentele de circumstanță se contaminează de un neașteptat accent de sinceritate. Făcându-se mic-mititel, „cel-căruiu-nu-i-aplăcut-deloc-dar-nu-se-simte-în-stare-să-mintă” lasă stinjenii privirile în pământ și se eclipsează pe cât poate mai discret. În ce-i privește, dramaturgul, regizorul, actorii, ei au dreptul la acest moment de euforie; credința în succes și sentimentul că au realizat ceva excepțional fac parte din vocația lor, o condiționează chiar, într-o anumită măsură: omul extralucid, al cărui spirit autoritar n-ar amorși niciodată, în stare să se autoevalueze întotdeauna exact, nu îmbrățișează această categorie de profesii publice, ale căror principiaze emoții pot fi contravariate doar printr-un soi de narcisism, alături de corbul de protecție al sufletului de artist.

Dar nu-i în fiecare clipă premieră. Trecute de clipa dificilă, solemnă și triumfală a nașterii, creațiile teatrale își încep existența pe cont

propriu, învățată să respire normal, ies în lume, se obișnuiesc să suporte orice fel de „condiții atmosferice”. O parte dintre creatori refuză însă să iasă din crisalidă; la ei, starea de euforie se transformă în orbire-surzenie definitivă față de tot ce nu e elogiu. Cutare dramaturg a scris o piesuță intimistă, dar se plasează cu seninătate în vecinătatea lui Cehov; ori a produs o elucubrație și se crede un al doilea Eugen Ionescu. Cutare director de teatru e ferm convins că instituția condusă de el are pe alis doar spectacole excelente, de la onorabile în sus. Cutare regizor... Cutare actor... Spectacol de bulevard? Kitsch? Trouvaillies-uri ieftine, cirilge, vulgaritate? Unde? Poți să pui degetul pe rană, s-o dezvalui în toată hidrogenia ei, degeaba — omul de teatru care „se respectă” te va privi o clipă nedumerit, apoi îți va întoarce spatele; s-a lămurit, îi ești dușman, urmărești un scop nășgav, ești din partea adversă. (Care?)

Nu, nu generalizez, dar nici nu exagerez cu nimic: altfel, cum s-ar putea ca niște grozăvii (anti)artistice să se instaleze confortabil sub etichetele îmbietoare ale unor „firme” de încredere, fără ca acestea să devinute indignate impostura, descotorosindu-se

cât mai repede de rebutul compromițator?!

Dar mă întore și zic: poate că ar fi într-adevăr prea mult să-i cerem creatorului să se obiectiveze față de creația sa; poate că, dacă s-ar apuca la un moment dat să-și recunoască eșecul, pământul i s-ar clătina sub picioare și s-ar pomeni, descumpănit și trist, pe o planetă fără atmosferă. Fie și așa...

Cum însă nici astfel nu se mai poate — zău că nu e sănătos pentru viața teatrală, riscăm să ne intoxicăm! — propun instaurarea a încă unei convenții, cel puțin la fel de pașnică și de nevinovată ca aceea de care pomeneam în primele rânduri... Și anume, să consacram tacit, la finalul unei anume reprezentări — fie ea a trei-sprezecea, a patruzecișaptea de la premieră, oricare — un minut, un singur minut, unei autoevaluări exacte, obiective, exigente. Fiecare în forul său interior, față în față doar cu sine însuși. După care, desigur, respirind o dată adine, s-ar întoarce printre confrăți, printre complimente, printre fraze, ar rosti iarăși reconfortanta formulă magică „oglină, oglinjoara mea, cine-i mai frumos ca mine...”

Însă, oricum, e un exercițiu spiritual ce nu poate dăuna nimănui.